

V službi Cerkve in naroda

Pred 50 leti je v Argentini umrl mons. Janez Hladnik, ki je po vojni rešil osem tisoč beguncev

marsikomu odprli nebeška vrata,« mu je odgovoril škof.

V ARGENTINO

Po slovesu od domačih, na katere je bil močno navezan, se je 4. februarja 1936 poslovil od domovine. Dolga pot ga je vodila skozi Trst, Pariz, Lurd, Bordeaux ter od tam z ladjo v Lizbono in čez Atlantik v Buenos Aires. Na argentinska tla je stopil 2. marca. V delo med slovenskimi rojaki, povečini Primorci, ki so odšli čez Atlantik, da so ubežali fašističnemu nasilju, ga je uvajal duhovnik Jože Kastelic. Kmalu mu je prepustil urejanje mesečnika *Duhovno življenje*. Ko se je Kastelic 7. marca 1940 na Aconcagui v Andih smrtno ponesrečil, je moral sprejeti še težja bremena.

Njegovo delovanje v Argentini lahko razdelimo na tri obdobja: skrb za slovenske izseljence med obema vojnama, prizadevanje za naselitev protikomunističnih beguncev po drugi svetovni vojni in nazadnje delo med domačimi verniki v enem najbolj revnih predelov Buenos Airesa.

Po drugi svetovni vojni je Hladnik dolgo časa brezuspešno trkal na vsa vrata, da bi se odprla za slovenske begunce. Ko mu je uspelo priti celo do argentinskega predsednika Juana Perona, je po njegovem posredovanju v Argentini našlo zavetje več kot 8.000 Slovencev. Hladnik je iskal zanje možnosti, da bi se uveljavili v novem svetu. Težave so mu povzročali tudi komunistični agenti, ki so sejali razdor med »starimi« in »novimi« izseljenci.

Na vseh področjih je razvijal tolikšno dejavnost, da je povsod zbujal občudovanje. Kaj vse je zmožel, mnogokrat čisto sam. Za svoje ljudi je skrbel, jim maševal, krščeval otroke, jim oznanjal Kristusov nauk, jim pomagal v stiskah življenja, zanje posredoval, jim pisal in urejal *Duhovno življenje*, ga razpošiljal in sam pobiral naročnino, organiziral ter vodil romanja v Lujan. Skrbel je celo za razvedrilo z raznimi družabnimi prireditvami. Po svojem delu je postal znan širom po Argentini, saj skoraj ni bilo večjega kraja v državi, v katerem ne bi poiskal slovenskih ljudi in jih obiskoval.

Veliko naporov, osebnih in gmotnih žrtev je bilo združenih z rešitvijo življenjskega vprašanja slovenske povojne emigracije, ki ji je omogočil vstop v Argentino. Tolikim je pomagal na najrazličnejše načine, da so prišli do stanovanja in dela.

SLOVENSKA VAS

Trajen spomenik si je Hladnik postavil z ustanovitvijo naselja Slovenska vas (Villa Eslovena) v Lanusu. On si jo je zamislil in imel odločilno vlogo pri njenem ustvarjanju. Popolnoma zaslužen nosita njegovo ime glavna cesta v vasi in dom, ki družijo krajevne rojake. Svoja prizadevanja je opisal leta 1950 v *Koledarju Svobodne Slovenije*. »Stanovanjska stiska v novi domovini je gonilna sila, ki je neprestano našla izraza v željah rojakov: Pomagajte nam najti stavbišča po človeški ceni. Ko so nekateri rojaki v začetku leta 1949 že prišli do tega, da so razpolagali s kakim stotakom, je bilo mogoče vzeti zadevo resno v roke.

Božja previdnost, ki nas vodi čisto po nedoumljivih potih, je imela pripravljeno za nas primerno zemljo prav v bližini, kjer smo že pred dvema letoma kupili nekaj

Cerkev in dom v Lanusu

stavbišč za posameznike in tudi za našo skupnost. Na dražbi je bil travnik, nad 4 ha velik. Najprej smo pozvali rojake, da si zemljo ogledajo, da ne bodo pozneje nasadili lažem, češ, da je tam močvirje, da je nezdravo, da je na koncu sveta. Res je šlo mnogo mož na ogled in vsi so bili očarani. Sklep je bil storjen: Gremo na dražbo. Na poziv, da prineso vsi zainteresirani predvidenih 10 odstotkov kupnine, se je odzvalo dovolj interesentov, da smo tvegali kupčijo, ki smo jo dne 31. marca res dobili; bila je v trgovskem pogledu zelo dobra poteza, a še mnogo več vredna kot moralno spričevalo Slovencev, ki so s tem dokazali zavest skupnosti in zaupanje do svojega vodstva.

Pokazalo se je, da tisto zemljišče ne bo zadostovalo za naše potrebe. Zato smo poskušali priti v posest sosednje zemlje. Uspelo nam je skleniti pameten dogovor z lastnikom najprej za 3 ha zemljišča, in ker je bilo še premalo, še za nadaljnjih šest hektarjev. Še vedno so bili nekateri na delu s sumničanjem, češ, da je tam slaba lega in kdo ve kaj še vse, toda zdrava pamet je zmagala nad vsemi nasprotniki. Ko je bila prva zemlja 11. septembra razdeljena med prve kupce, je bil to dan popolnega trijumfa slovenske poštenosti in razsodnosti. Najprej smo opravili molitev in blagoslov zemljišča v navzočnosti kakih 500 rojakov. Malo nas je res skrbelo, če pri delitvi ne bo prišlo do kakih sporov. Do takrat je namreč vsak kupec vedel le to, kolika površina stavbišča mu gre, ne pa, kateri kos bo njegov. Pa smo se tako, lepo po bratsko pomenili, da je

Na Mirni gori z verniki (v prvi vrsti na sredini) v času, ko je bil kaplan v Metliki, 1932.

Leta 1958 je obiskal sorodnike na Petkovcu.

ves dogodek potekal v vzornem redu in v splošnem veselju. Kakor je božji mir družil rojake ta dan, tako bo božji blagoslov spremljal vse to delo tudi še nadalje. Istočasno se je pa prijaviло še neverjetno veliko kupcev, tako da je postalo jasno, da smo dovolj močni, da kupimo celoten travnik od sosedu. Krasna lega zemljišča, bližina mesta in prometa, želja po skupnosti in pa neverjetno nizka cena (saj pride zemlja kakih 60 odstotkov ceneje, kot so jo plačali sosedje tam okoli), so bili zadosti močni razlogi, da so se odločili za nakup vsi tisti rojaki, katerim gospodarski pogoji to dopuščajo.

Zemljišče leži kakih 10 km ravne črte od središča glavnega mesta, s katerim ima dobre prometne zveze. /.../ Tako bo tisti košček slovenske zemlje postal v resnici center našega verskega, kulturnega in socialnega življenja. Cerkev, šola, prosvetni dom, športno igrišče, družabni dom itd., to so naloge, ki bodo stopile v bližnji bodočnosti pred nas. Toda ni nas strah. Vse bo šlo z božjo pomočjo. Najprej moramo pokriti dolg. Celoten račun za vse zemljišče je res precejšen, toda nad polovico je že pokritega. Mnogi že hite s pripravami za gradnjo lastnega doma. Z istim duhom, kakor smo izpeljali nakup zemljišča, bomo ustanovil tudi potrebno gospodarsko zadrugo, ki bo imela predvsem nalogo, da olajša skrb za gradbene načrte, gradbeni material in za potreben kredit.

Vsa ta naša zadeva pa ima še drug ogromen pomen. Prav ta kupčija je prinesla najbolj realno osnovo za ustvaritev skupnosti med staronaseljenci in novodošli. Samo skupnemu nastopu obojih rojakov je uspelo izpeljati ta lepi načrt. S tem je pa tudi dokazano, da staronaseljenci po večini sprejemajo novodošle res kot brate in naj novodošli kar vedo, da bomo le v skupnosti in v medsebojnem spoštovanju dosegli tudi medsebojno zaupanje. Potem bo naše slovensko ime s častjo imenovano, mi sami pa bomo doživljali še marsikako zadoščenje ob uspehih skupnega dela. Kupljeno zemljišče v Lanusu je ob svojem obisku dne 14. oktobra 1948 blagoslovi tudi prevzvišeni g. dr. Gregorij Rožman.«

MISIJONAR MED DOMAČINI

Zadnjih petnajst let je bil misijonar med domačini. Kot župnik pri sv. Jožefu je postal ljubljene svojih župljanov in znan daleč naokoli. Vsestranskemu delu je dala priznanje tudi cerkvena oblast, ko ga je na škofov predlog imenovala za monsinjorja.

Pri vseh naporih se ni dosti menil za svojo bolezen na nogi. V zdravniško oskrbo se je zatekal samo tedaj, kadar se je oglasila v hujši in resnejši obliki. Aprila 1965 so mu odrezali peto in je začel vedno bolj slabeti. Zelo si je želel, da bi se vrnil na faro. Zdravniki so mu dovolili, da je dva dni prebil med svojimi verniki, jih spovedoval, maševali pa ni mogel, ker ni mogel stati. Vrnil se je v sanatorij, kjer ga je 20. junija zadela srčna kap, za katero je umrl. Še isti dan so prepeljali krsto v župnijsko cerkev sv. Jožefa. Množice, ne le iz njegove, temveč iz okoliških župnij, so ga prišle kropiti in moliti za pokoj njegove duše. Posebno številni so bili tako stari kot novi slovenski naseljenci.

Mons. Hladnik je imel veličasten pogreb, kakršnega pripravi hvaležen narod svojim največjim dobrotnikom. ■

IVO ŽAJDELA